

TANÍTÁSI TERVEZET

I. Alapadatok

Az óra időpontja: 2020. november 9. 12.25

Osztály: 7.D

Iskola neve: ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium és Kollégium

Vezetőtanár: Dr. Csiszár Gábor

Tanít: Babocsay Csenge

Témakör megnevezése: Az Európán kívüli kontinensek földrajza

Tanítási egység (téma címe): Afrika éghajlata II.

Az óra (jellemző) típusa: Új ismeretet feldolgozó óra

Munkaformák: Egyéni munka, páros munka, csoportmunka, frontális osztálymunka

II. Tantervi követelmények

1. A tanítási óra oktatási célja

- Átfogó kép Afrika természetföldrajzi jellemzőiről, a Föld fejlődéséről és a földrajzi övezetességi rendszerről való tudás alkalmazásával;
- Afrika tájainak megismerése;
- A tájjellemzés gyakorlása.

2. A tanítási óra nevelési célja

- Regionális földrajzi szemléletmód kialakítása;
- Szociális nevelés: tolerancia, egymás elfogadása a csoportmunka során;
- Közösségi nevelés: az együttműködési készségek fejlesztése csoportmunka által, csoportos ismeretszerzés.

3. A tanítási óra képzési célja

- A kritikai gondolkodás fejlesztése az ország társadalmi-gazdasági jellemzői és a természeti adottságok okainak, társadalmi és környezeti következményeinek megértésével;
- A szövegértelmezés gyakorlása;
- A képfelismerés módszerének gyakorlása;
- A térképen való tájékozódás gyakorlása.

4. Oktatási követelmények

a) Új fogalmak

- Passzátszél felszálló és leszálló ága, laterit talaj, szavanna-öv, ingadozó vízjárás, erdős – ligetes – füves szavanna, éghajlati diagram.

b) Megerősítendő fogalmak

- Egyenlítői-öv, egyenletes vízjárás, hőmérséklet, csapadék.

c) Új összefüggések

- a szavanna-típusok növényzete és a szavanna-övben megfigyelhető csapadékviszonyok közötti összefüggés.

d) Megerősítendő összefüggések

- a földrajzi és az éghajlati övezetesség kapcsolata a hőmérséklettel, a növényzettel és a talajjal.

e) Kiemelt tevékenységek

- szövegértelmezés;
- ábraelemzés;
- atlaszhasználat.

f) Fejlesztendő készségek, kompetenciák

- anyanyelvi kommunikáció;
- együttműködési készség;
- gyakorlati jártasság és készség.

5. Szemléltető munkaeszközök

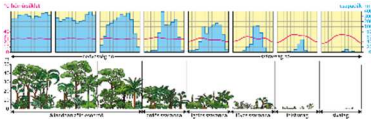
- Tábla;
- kréta;
- képek, ábrák, diagramok;
- atlasz;
- tanulói feladatok.

III. Felhasznált irodalom

ALEXA PÉTER-GRUBER LÁSZLÓ-SZŐLLŐSY LÁSZLÓ-ÜTŐNÉ DR. VISI JUDIT: Újgenerációs Földrajz 7. TANKÖNYV. Budapest, Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, 2018.

IV. Óravázlat

AFRIKA ÉGHAJLATA II.					
Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Módszer	Munkaforma	Eszköz
0-2'	Az óra kezdete Jelentések (hetes és felelősök), adminisztrációs teendők	-	-	-	okostábla előkészítése
2-5'	Új anyag feldolgozása. Az előző óra anyagának befejezése. <i>Egyenlítői öv</i> - a passzátszél felszálló ága (az Egyenlítő mentén felszálló passzátszél – a könnyű meleg levegő felszáll, közben lehül, felhő-és csapadékképződés) - talaj (nagyon gyenge – laterit: vörös, magmás kőzetekből keletkezett málladéktalaj, vas-oxid-tartalom) - növényzet buja (a tápanyag a növényekben kering, a talajba nem jut) • természetes növényzet: örökzöld trópusi esőerdő	Tényanyag feldolgozás	-	Frontális osztálymunka	Tábla Kréta Füzet
5-10'	Ismétlés. 1. Feladat – Egyenlítői öv <i>Egészítsd ki a mondatokat!</i> * melléklet Feladat megbeszélése.	Tényanyag feldolgozás	Munkáltatás	Egyéni munka	Feladatlap (32db + tartalék) Íróeszköz
10-17'	Új anyag feldolgozása. Új anyag logikai egységeinek feldolgozása. Szavanna-öv 1. Leszálló és felszálló ág váltakozása: évente egyszer esik.	Tényanyag feldolgozás	Munkáltatás	Egyéni munka	Munkafüzet

	szavanna-övben megfigyelhető csapadékviszonyok között? Feladat megbeszélése.				Íróeszköz
30-42'	Példaterületek Szudán (mint táj, nemcsak ország) Kelet-afrikai-magasföld Kongó-medence északi és déli része Száhel-övezet 4. Feladat Szöveg a Száhel-öv helyzetéről. Mozaik-módszer. <i>Olvasd el figyelmesen a szövegrészletet, készíts jegyzeteket az olvasás közben, majd meséld el a csoporttagoknak, miről olvastál!</i> * melléklet Rövid visszajelzés kérése.	Tényanyag feldolgozás	Munkáltatás	Frontális osztálymunka Csoportmunka	Fali térkép Atlasz Lapok (7 db + tartalék) Íróeszköz
42-44'	Összefoglalás Házi feladat (* mellékletben)	Összefoglalás	Közös beszélgetés irányítva	Frontális osztálymunka	-
44-45'	Értékelés Az osztály / csoport munkájának rövid értékelése szóban. Elköszönés	Értékelés	Közös beszélgetés irányítva	Frontális osztálymunka (a tanulók végzik, a tanár moderátor)	Keresztrejtvény (32 db)

V. Mellékletek

1. Feladat

Egészítsd ki a mondatokat!

Miután az Egyenlítőnél a napsugarak hajlásszöge, a levegő ésszáll. Ezért a légnyomás itt lesz, ritkábbak lesznek a levegő részecskéi. Helyükre a térítők környékéről áramlik levegő. Az-nél fölszálló levegő lehűl, a benne lévő kicsapódik: ez lesz a mindennapos esők öve.

Elvárt válasz

Miután az Egyenlítőnél a napsugarak hajlásszöge **nagy**, a levegő **felmelegszik** és **felszáll**. Ezért a légnyomás itt **alacsony** lesz, ritkábbak lesznek a levegő részecskéi. Helyükre a térítők környékéről áramlik levegő. Az **Egyenlítő**-nél fölszálló levegő lehűl, a benne lévő **víz(tartalom)** kicsapódik: ez lesz a mindennapos esők öve.

2. Feladat – Munkafüzet, 8. oldal 3/c)

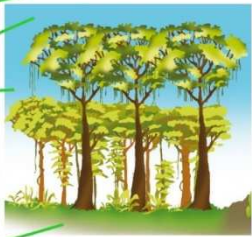
c) Ismerd fel a földrajzi öveket a rájuk jellemző természetes növényzet rajza alapján! Írd a nevüket a táblázat első sorába, a rajzok fölé!

Kösd össze a felsorolt állításokat azzal a rajzzal, amelyikkel összefüggésbe hozható!

.....	A száraz évszakban a fák nagy része lehullajtja a levelét.	
	Az egyenletes csapadékeloszlás és a kis hőingadozás miatt a fák örökzöldek. Itt alakultak ki Földünkön a legnagyobb fajgazdagságú életközösségek. A fák lombkoronája több szinten helyezkedik el. Egyik változatán fás-ligetes életközösségek uralkodnak. A talajt szárazságtűrő fűfélék borítják. A jó legelőterületek túllegeltetése miatt jellemző az elsivatagosodás. Értékes faállománya miatt irtott erdői óriási mértékben pusztulnak.	

c) Ismerd fel a földrajzi öveket a rájuk jellemző természetes növényzet rajza alapján! Írd a nevüket a táblázat első sorába, a rajzok fölé!

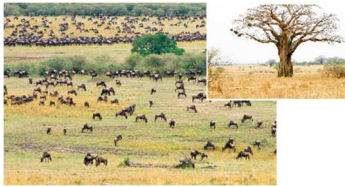
Kösd össze a felsorolt állításokat azzal a rajzzal, amelyikkel összefüggésbe hozható!

Trópusi átmeneti (szavanna-) öv	A száraz évszakban a fák nagy része lehullajtja a levelét.	Egyenlítői öv
	Az egyenletes csapadékeloszlás és a kis hőingadozás miatt a fák örökzöldek. Itt alakultak ki Földünkön a legnagyobb fajgazdagságú életközösségek. A fák lombkoronája több szinten helyezkedik el. Egyik változatán fás-ligetes életközösségek uralkodnak. A talajt szárazságtűrő fűfélék borítják. A jó legelőterületek túllegeltetése miatt jellemző az elsivatagosodás. Értékes faállománya miatt irtott erdői óriási mértékben pusztulnak.	

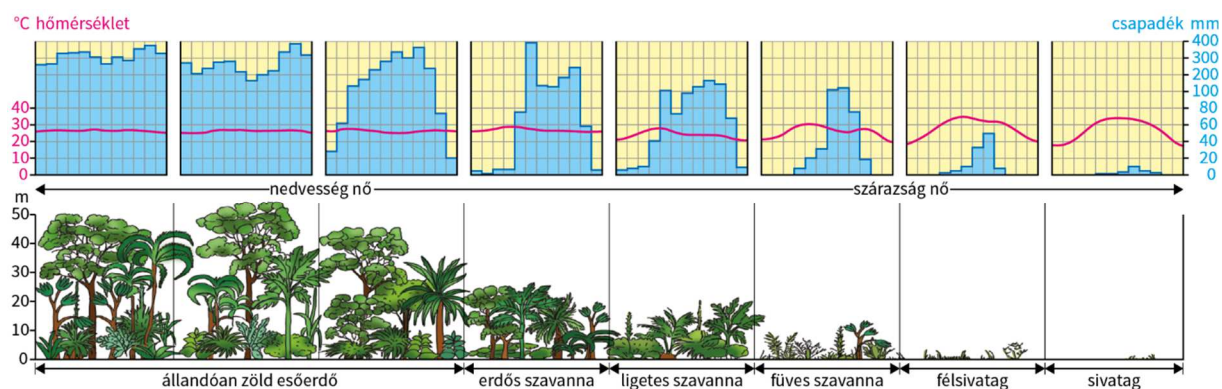
Elvárt válasz

3. Feladat – Erdős, ligetes, füves szavanna

a) A szavannák növénytakarója. Borítékban cetliket kaptok. Rendeljétek hozzá az egyes típusokhoz a hozzájuk tartozó képet, illetve leírást!

Erdős szavanna	Ligetes szavanna	Füves szavanna
		
Összefüggő erdőség (pl. akácia), gazdag aljnövényzet	Ritkásan álló fái között fejlett cserjeszint	Fák csak elvétve

b) Értelmezd az alábbi diagramot! Milyen összefüggés van a szavanna-típusok növényzete és a szavanna-övben megfigyelhető csapadékviszonyok között?

Elvárt válasz

Minél dúsabb a növényzet, annál több csapadék hullik a területen.

Képek forrása

https://www.utazzafrikaba.hu/UserFiles/k/kenya_safari_2_680x238t5_ic.jpg

https://www.nkp.hu/tankonyv/foldrajz_9/lecke_05_003

https://www.nkp.hu/tankonyv/foldrajz_9/lecke_05_003

4. Feladat – Száhel-öv

Forrás: Földrajz 7., Alexa Péter, Gruber László, Szöllősy László, Ütőné dr. Visy Judit, 2018. 102 p.

Gondok a Szahara déli szegélyén

A Szaharának nincs éles déli határa, szinte észrevétlenül megy át a száraz szavannák világába. Az átmeneti peremvidéken a **Száhel-övben** az év nagy részében szárazság tombol.

Éghajlati okok – Az elmúlt évtizedekben az övezetben jelentős mértékben **csökkent** az évi átlagos **csapadékmennyiség**. Emiatt az élelmezésben fontos szerepet játszó cirokból és kölesből egyre kevesebb termett. Ráadásul a csapadék **eloszlása** egyre **szélsőségesebbé vált**. A kevés csapadék miatt a **felszín alatti vizek egyre mélyebben raktározódnak**. A kutak ezért sokszor elapadnak.

Társadalmi okok – A növekvő számú népesség újabb és **újabb területek művelésbe vonását** igényelte. Azért, hogy művelhető területet hozzanak létre, a növényzet nagy részét kiirtották. A megmaradt **fákat, bokrokat** pedig kunyhók és kerítések **építésére használják fel** (4.7.), vagy **tűzifaként elégetik**. Ezzel a sivatag terjeszkedését gátló növényzetet szinte teljesen kipusztították.

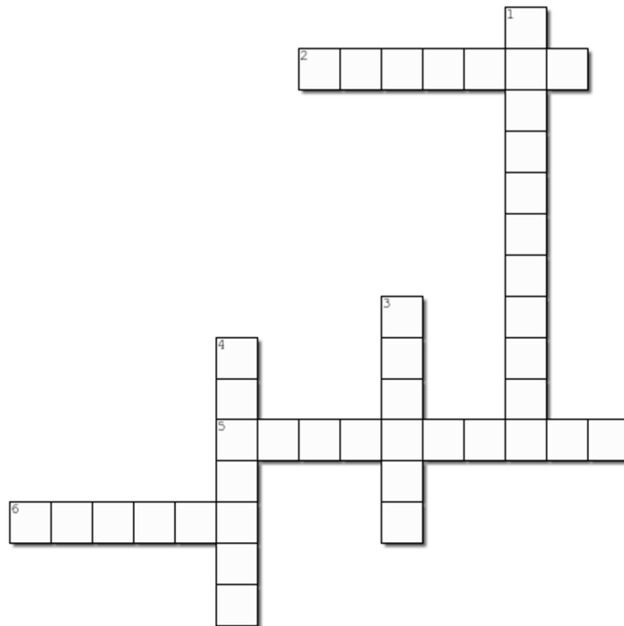
Ráadásul a nomádok **egyre több állatot tartanak** (4.8.). A leírt folyamat a **túllegeltetés** által okozott **elsivatagosodás**. Az elsivatagosodás rendkívül súlyos **élelmezési válsághoz** vezetett.

A Száhel-övben napjainkban is több millióan éheznek. Ezért szokták e térséget **éhségövnek** nevezni. A legyengült emberek szervezete kevésbé ellenálló a betegségekkel szemben. A napi túlélést csupán a **nemzetközi szervezetek** élelmiszersegélyei biztosítják (4.9.). Ez azonban „csak” pillanatnyi megoldást jelent.

Házi feladat

Name: _____

Complete the crossword puzzle below

Created using the Crossword Maker on TheTeachersCorner.net

Across

2. A világ legnagyobb ilyen területe a Szahara.
5. Olyan partvidék, ahol kevés a sziget, félsziget, öböl.
6. A földkéreg legrégebben megszilárdult darabja.

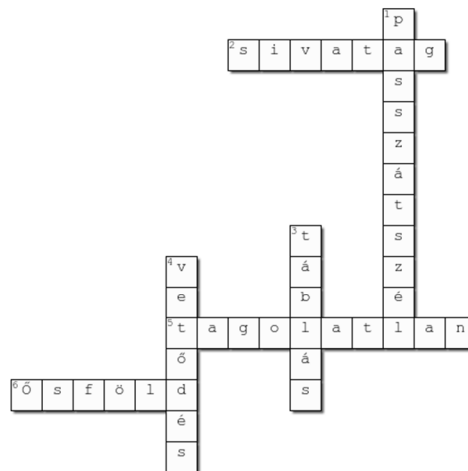
Down

1. A forró övezetet uraló szél.
3. Afrika nagy része ilyen több ezer méter vastag üledékkal fedettvidék.
4. E folyamat eredménye lehet az árok.

Elvárt válasz

Name: _____

Complete the crossword puzzle below

Created using the Crossword Maker on TheTeachersCorner.net

Across

2. A világ legnagyobb ilyen területe a Szahara. (**sivatag**)
5. Olyan partvidék, ahol kevés a sziget, félsziget, öböl. (**tagolatlan**)
6. A földkéreg legrégebben megszilárdult darabja. (**Ösföld**)

Down

1. A forró övezetet uraló szél. (**passzátszél**)
3. Afrika nagy része ilyen több ezer méter vastag üledékkal fedettvidék. (**táblás**)
4. E folyamat eredménye lehet az árok. (**vetődés**)